

ЎЗМУ ХАБАРЛАРИ

ВЕСТНИК НУУз

АСТА NUUZ

МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ
УНИВЕРСИТЕТИ ИЛМИЙ ЖУРНАЛИ

**ЖУРНАЛ
1997
ЙИЛДАН
ЧИҚА
БОШЛАГАН**

**2021
1/6/1**

**Ижтимоий-
гуманитар
фанлар
туркуми**

Бош муҳаррир:

И.У.МАДЖИДОВ – т.ф.д., профессор.

Бош муҳаррир ўринбосари:

Р.Х.ШИРИНОВА – ф.ф.д., профессор

Таҳрир хайъати:

Сағдуллаев А.С. – т.ф.д., проф.

Аширов А.А. – т.ф.д., проф.

Баллиева Р. – т.ф.д., проф.

Маликов А.М. – т.ф.д., проф.

Юсупова Д.Ю. – т.ф.д., проф.

Муртазаева Р.Х. – т.ф.д., проф.

Мадаева Ш.О. – ф.ф.д., проф.

Туйчиев Б.Т. – ф.ф.д., проф.

Мухаммедова Д.Г. – псих.ф.д.

Тўхтаев Х.П. – ф.ф.н., доц.

Болтабоев Х. – фил.ф.д., проф.

Раҳмонов Н.А. – фил.ф.д., проф.

Жабборов Н.А. – фил.ф.д., проф.

Сиддиқова И.А. – фил.ф.д., проф.

Ширинова Р.Х. – фил.ф.д., проф.

Садуллаева Н.А. – фил.ф.д., доц.

Арустамян Я.Ю. – фил.ф.д., доц.

Пардаев З.А. – фил.ф.ф.д., PhD.

Масъул котиб: **З. МАЖИД**

ТОШКЕНТ – 2021

МУНДАРИЖА

Тарих

Махмудов О. Асарлари ўрта аср Европа таржима марказларида латин тилига ўтирилган яхуди олимлар.....	4
Мачин Г. Нуриддин Акрамович Мухитдинов: политический дискурс со странами азиатско-тихоокеанского региона (атр) (штрихи к политическому портрету).....	8
Расулова Н. Сиёсий партиялар генезиси ва эволюцияси.....	16
Розимова Ё. Амир Темур ҳарбий стратегиясида хийлакорлик усуллари.....	20
Файзуллаева М. Ўзбек миллий таомларига хос ижтимоий-маданий анъаналар (Сурхон воҳаси мисолида).....	24
Xurramov X. Oks sivilizatsiyasini davrlashtirish muammosiga doir mulohazalar.....	28

Фалсафа. Педагогика. Методика. Социология

Abdullayev V. Intellektual tizimlarning ta'lim jarayonidagi ro'li.....	31
Абдурахмонова М. Мактабларда болаларни зўравонликдан ҳимоялашда ижтимоий иш касбий фаолият усуллари.....	34
Абброва У. Оила, маҳалла ва таълим муассасалари ижтимоий-педагогик ҳамкорлигининг ўрганилганлик ҳолати.....	39
Aytmuratova P., Esanova M. Methods to increase the effectiveness of innovative methods in teaching foreign languages.....	43
Ахмаджонов О. Электрон маданият масалаларига оид баъзи фикрлар.....	46
Бегматов Б. Техника олий таълим муассасаларида талабаларни касбий фаолиятга тайёрлашда амалиётларнинг аҳамияти.....	49
Ботиров Б. Бурхониддин Марғиониининг “Ал-Ҳидоя” асарида инсон ҳуқуқларига оид нормаларнинг умумий тавсифи.....	52
G'arragov E. Ijtimoiy innovatsiyalarning turlari va jamiyat sohalarida qo'llanilishining ijtimoiy-falsafiy tahlili.....	56
Дадабаев О. Моделирование учебно-тренировочного процесса и соревновательной деятельности юных дзюдоистов.....	60
Джумакулов Ш. Аксиологик қарашлар орқали талабаларнинг фуқаролик компетенциясини ривожлантириш.....	64
Джураев Л. Ёшлар иқтисодий хулқ-атворида трансформация.....	68
Дуланов Б. Янги Ўзбекистонда сиёсий онгининг вазифалари ва уни шакллантириш йўллари.....	71
Жабборова О. Бошланғич таълим методикасининг хорижий тажрибалари: Ушинский методологияси.....	75
Жўраев Р. Давлатни ҳудудий-сиёсий ташкил этишда ҳудудларнинг институционаллашуви.....	79
Закирова М. Ўзбекистон Республикасининг туризми ривожлантириш истикболлари.....	82
Izbullayeva G. Nosiriddin Tusiyning “Axloqi Nosiriy” asarida yosh davrlar pedagogikasi va psixologiyasi.....	86
Исматов Ш. Хорижий тилларни ўқитишда талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларини кредит-модуль тизмида баҳолашнинг назарий асослари.....	90
Йўлчиев М. Техника йўналишидаги талабаларни ўқитишда компетентлик таълим жараёни ривожланишининг муҳим омилли.....	93
Қадиров М., Абдурахимов А. Глобал фуқаролик жамияти парадигмасини ривожлантириш асослари.....	96
Kamalova D., Qarshiboyev Sh. Zamonaviy shart-sharoitlarda bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik madaniyatni rivojlantirishning ilmiy- metodologik asoslari.....	99
Қамолова К. Турмуш тарзи: Янги Ўзбекистонда янгилаш ва таракқиёт омиллари.....	103
Кенжаев З. Турмуш тарзи: ёшларнинг сиёсий фаоллиги ва ҳуқуқий маданиятнини юксалтириш истикболлари.....	105
Қудратуллаева Р., Имомов И. Армон муаммосининг илмий-методологик асослари.....	108
Qizilanova G. O'quvchilarning matematikadan matnli masalalarni tahlil qilishda, masalalarni o'qitish bosqichlarini o'rni.....	112
Мадрахимов А. Мактабларда зўравонликнинг олдини олишнинг тизимли таҳлили.....	115
Максудова Ҳ. Нолисоний олий таълим муассасаларининг инглиз тили машғулотларида педагогик технологиялардан фойдаланиш усуллари.....	119
Матчанов Б. Мактабгача таълим ташкилотларида катта гуруҳ тарбияланувчиларни маънавий-ахлоқий тарбиялашнинг илмий-назарий асослари.....	123
Махмуджонов Т. Klinik biologik kimyo fanini o'qitishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanish.....	126
Махманов Э. Физика дарсларида талабаларнинг мантикий фикрлаш қобилияти ва касбий компетенцияларини шакллантириш.....	130
Мўминов Б., Джураев Д. Ўқув жараёнини самарали ташкил этишда Canva дастурининг имкониятлари.....	136
Muxitdinov A. Konstruktiv kompetensiyalarni shakllantirishda 3D texnologiyalarning didaktik xususiyatlari.....	140
Мухитдинова Х. Ўзбек тили миллий реализмнинг хорижий тилларга аслиятида ўзлаштириш муаммолари.....	146
Намазова Ю. Таълим фалсафасида миллий – маънавий тафаккур таракқиёти ва миллий ўзлиқни англаш.....	149
Нарбеков Н. Талабаларни инновацион муҳандислик фаолиятига тайёрлашда таълим технологияларидан фойдаланишнинг аҳамияти.....	153
Наримбетова З. Умумий ўрта таълим мактабларида геометрия фанини ўқитишнинг меъёрий факторлари.....	157
Nematov L. Oliy ta'limga o'qitish samaradorligini oshirishning muhim yo'nalishlari.....	161
Nortojoyev A. Fizika mashg'ulotlarini integrativ va pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish usullari.....	164
Nuraliyeva O. Analysis of innovative methods' effectiveness in teaching foreign languages.....	169
Omonov R. Tabiatshunoslik darslarida kichik maktab yoshidagi bolalarda ekologik fikrlashni shakllantirishga yo'naltirilgan mashg'ulotlar tizimi.....	171
Отакулов Ш. Гендер тенгликка амал қилиш сиёсати реаллик сифатида.....	176
Radjarova N. Oilaviy munosabatlarda gender stereotiplari.....	181
Rejarova D. O'zbekistonda Talis tadqiqotlariga tayyorgarlik ishlarini isloh etish.....	184
Сангирова З. Умумтаълим мактабларида замонавий таълим муҳитини яратишда ўқув-лойиҳа ишларининг ўрни.....	188
Сатторов А. Марказий Осиё минтақаси хавфсизлигига дин ниқобидagi терроризмнинг хавфи.....	192
Толибов Б. Шарқ мутафаккирларининг ижтимоий хизматлар борасидаги ёндашувлари.....	196
Толибов Ф. Диний экстремизм тушунчасининг мазмун ва моҳияти.....	199
Тоҳирён А. Бобур шахсияти тизимли тарихий хотирани шакллантиришнинг тарбиявий аҳамияти.....	204
Тўракулов З. Рақамлаштиришдан рақамли саводхонликка қадар: илмий-назарий таҳлил.....	209
Тўхтасинов Б. Давлат ва миллат муштараклигининг ижтимоий-фалсафий негизлари.....	214
Ulmabeva M. Чет тилларни ўқитиш жараёнида талабаларнинг толерантлигини ривожлантириш самарадорлигининг педагогик шартлари.....	218

Usmonov A. Kompetensiyaviy yondashuv asosida bo'lajak pedagoglarda vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	221
Xonqulov U., Axmedov O., Nishonboyev A. Parametrik tenglamalarini yechish metodikasi haqida.....	224
Хайдарова Ч. Кимё таълим сифатини оширишда интерактив электрон дарсликларнинг афзалликлари ва аҳамияти.....	229
Eshboyeva D. The usage of games with authentic materials at pre-school education.....	233
Yuldoshev U. Mamlakatimizda sport marketingini rivojlanish bosqichlari.....	236
Юсупова Г. Состояние концепций моделирования обучения в системе образования.....	239
Юсупова Ш. Инглиз тилини ўқитишда оммавий очик онлайн курслардан фойдаланиш бўйича тажриба-синов ишларини ташкил этиш.....	243
Yakubjonov I. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining inson aqliy rivojlanishiga ta'siri.....	250

Филология

Абдуллаева С. Инглиз ва ўзбек тилларида ҳарбий фразеологик бирликларнинг семантик хусусиятлари.....	253
Авазов Н. Бехбудий ижодида миллат кайғуси.....	256
Алимхаммедова Х. Инглиз ва ўзбек тилларида инсон ҳулқ-атвори фанлараро тадқиқот объекти сифатида.....	260
Бабаева С. Инглиз адабиёти асарларида миллий ўзига хослик.....	263
Джалилова Х. "Сайр сайкали" ёхуд Швейцарияга саёҳат.....	266
Jalilova L., Rajabov A. Peculiar features of comedy genre in uzbek literature (on the example of Utkir Khashimov's works).....	270
Jo'rayeva B., Jumayeva M. Lingvokulturologiyaning nazariy tadqiqi.....	273
Kozimova Z. "Masxara" so'zining etimologik va leksik-terminologik xususiyatlari.....	276
Мухаммаднева Д. «Бобурнома»даги фраземалар таржимасининг структур-семантик хусусиятлари.....	279
Нишимова М. Молодежное движение 1950-60-х годов в произведениях английских писателей.....	283
Сабирова Э. Ўзбек тилининг изоҳли луғатларида ҳуқуқий терминларнинг статистик тавсифи.....	287
Санақулов З. Атокли отлар – жонли оламнинг ажралмас таркибий элементи сифатида.....	291
Сергеева Э. Категория реального пространства в современной русской литературе (на примере романов А.Волося «Возвращение в Панджруд» и В.Соловьева «Повесть о Ходже Насреддине»).....	294
Тожибоева М. Жадидчилик даври адабиётида Фарғона водийси адабий мухити.....	297
Умурзаков Д. Хозирги давр тилшунослигида концептологик, прагматик лингво культурологик тадрижи.....	300
Xandamova S. Uilyam Batler Yeyts she'riyatida romantizm va neoromantizm xususiyatlarining ko'rinishi.....	303
Хожиева Ш., Мирсоатова М. "Нидо" достонида қаҳрамон руҳиятининг бадий тасвири.....	306
Sharipova D., Qutlijeva M. The role of symbols in literature.....	309
Шуқуров У. Матнда ифодаланаётган ахборотни шакллантириш ҳамда узатиш.....	312
Юлдашева Н. Инглиз ва ўзбек тилларида кўшма сўзларда урғунинг ўрни.....	315
Yunusova S. Fransuz reklama matnlarida ayol jinsi stereotipi.....	318

UDK: 821.111

Sitora XAMDAMOVA,
Buxoro davlat universiteti tayanch doktoranti
E-mail: star-star111@yandex.com

BMTI, Xorijiy tillar kafedrasida katta o'qituvchisi, Phd. S.J.Kamalova taqrizi asosida

UILYAM BATLER YEYTS SHE'RIYATIDA ROMANTIZM VA NEOROMANTIZM XUSUSIYATLARINING KO'RINISHI

Аннотация

Maqolada irland shoiri va dramaturgi U.B.Yeyts ijodida romantizmning ko'rinishi bilan bog'liq xususiyatlar ko'rib chiqiladi. Ushbu yo'nalishda hozirga qadar mavjud bo'lgan tahlillar mavzu bo'yicha kontseptual va terminologik bo'shliqlar borligini korsatadi. Yeyts she'riyatini o'rganishda "neoromantika" atamasini qo'llash zarurati asoslanadi. Shoirming o'zi tomonidan "romantik" tushunchalarining idrok etilishi ("so'nggi romantik", "romantik Irlandiya"), shuningdek, romantizmning tarixiy va badiiy davr sifatidagi xususiyatlari o'rganiladi.

Kalit so'zlar: U.B.Yeyts, "asr oxiri", romantizm, neoromantizm, antiromantizm, ehtirosli sintaksis, "Adam's curse", "No second Troy".

ПРОЯВЛЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ РОМАНТИЗМА И НЕОРОМАНТИЗМА В ПОЭЗИИ У. Б. ЙЕЙТСА

Аннотация

В статье рассматриваются особенности проявления романтизма в творчестве ирландского поэта и драматурга У.Б.Йейтса. Существующие анализы в этой области показывают, что в этом плане есть концептуальные и терминологические пробелы. Обосновывается необходимость использования термина неоромантический при исследовании поэзии Йейтса. Поднимается вопрос о восприятии понятий «романтик» и «романтический» самим поэтом («последний романтик», «романтическая Ирландия»), а также о романтизме как культурно-исторической эпохе.

Ключевые слова: У.Б. Йейтс, «конец века», романтизм, неоромантизм, антиромантизм, страстный синтаксис, "Adam's curse", "No second Troy".

PECULIAR FEATURES OF ROMANTICISM AND NEO-ROMANTICISM IN W.B.YEATS' POETRY

Abstract

The article examines the features of the manifestation of romanticism in the work of the Irish poet and playwright W.B.Yeats. Existing analyzes in this area show that there are conceptual and terminological gaps. The necessity of using the term neo-romantic in the study of Yeats' poetry is substantiated. The question is raised about the perception of the concepts of "romantic" and "romantic" by the poet himself ("the last romantic", "romantic Ireland"), as well as about romanticism as a cultural and historical era.

Key words: U.B. Yeats, "end of the century", romanticism, neo-romanticism, anti-romanticism, passionate syntax, "Adam's curse", "No second Troy".

Kirish. Tadqiqotning yangiligi Yeytsning yangi romantizm sifatida tushunilgan neoromantizmini tahlil qilishda ko'rinadi. Bu tushancha XIX asr boshidagi "eski romantik tasavvur" va uning o'ziga xos tilidan voz kechilgan "neoromantizm" sifatida qabul qilinadi. Tahlillarga ko'ra, Yeytsning neoromantizmi sotsial-madaniy asoslarga - "asr oxiri", "xudoning o'limi" kabi fenomenlar, Irlandiyadagi Pasxa qo'zg'oloni, Birinchi jahon urushi kabi ijtimoiy kataklizmlarga asoslanadi. Davr ritmi va pulsatsiyasi adibning o'zi tomonidan maxsus ishlab chiqilgan badiiy uslubi va tilida o'z ifodasini topgan. Shoirming o'rt davr ijodiga tegishli ikki she'ri - tahlil ostiga olingan. Aynan shu davrda adibning mualliflik uslubi sezilarli darajada o'zgarib boshlagan.

Yeyts she'riyatida romantika va romantizm xususiyatlariga bir necha nuqtai nazardan qarash kerak:

- XVII - XIX asrlar davomida sodir bo'lgan madaniy-tarixiy siljish kontekstida;

- katta oltinlikning ijodiy merosi (Bleyk, Vordsvort, Kolerij, Kits, Bayron va Shelli) va u bilan bog'liq ushbu sifatida;

- Yeytsning romantizm haqidagi shaxsiy g'oyalari ("oxirgi romantik", "romantik Irlandiya") nuqtai nazaridan.

Yeytsning neoromantizmi, birinchi navbatda, yangi ijtimoiy-madaniy asoslarda ("asr oxiri", "Evropa inqirozi", "xudoning o'limi") romantizmning qayta ko'rib chiqilishi orqali paydo bo'ladi. Shuningdek, adibning Bleyk va Shelli bilan bo'lgan ijodiy bahs - munozarasi va o'zining ilk ishlarini qayta ko'rib chiqishida namoyon bo'ladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Yeats she'riyatining romantizm kontekstidagi birinchi yirik tadqiqotlaridan biri Frenk Kermoudning "Romantik image" (1957) kitobi bo'lib, u nafaqat Yeytsning o'ziga xos she'riy matnlarini tahlil qilishga, balki XIX asr va XX asr boshi adabiyoti o'rtasidagi munosabatlar hamda bog'liqliklarni ko'rsatishga bag'ishlangan[7]. Bizningcha esa, X.Blum o'z tahlillarida Yeyts lirikasidagi o'zgarishlarni, uning romantizmdan neoromantizmga o'tish tadjirini to'laligicha aniqladi [3].

Boshqa tomondan, Blum shoir ijodini XVIII-XIX asrlarni qamrab olgan romantizmning umumiy kontekstiga daxldor deb hisoblaydi.

Blumning fikricha, Yeatsning "boshqa romantizmi", ya'ni neoromantizmi, oldingi umumiy romantizm (birinchi navbatda, Bleyk va Shelli she'riyati) bilan bo'lgan polemikadan tug'ilgan.

Shuni ta'kidlash kerakki, Yeytsda romantizmga bag'ishlangan asarlarga (shu jumladan, Blumning kitobi) terminologik apparatning yo'qligi xarakterlidir. Bu esa romantizm va romantik kabi tushunchalarni aniq ifodalash imkonini beradi. Shuningdek, muayyan she'riy matnlarga, til va uslubni o'zgartirish masalalariga yetarlicha e'tibor berilmagan.

Ma'lumki, Yeats o'zi va oldingi avlod ijodkorlari, ayniqsa, Dante, Bleyk va Shelli o'rtasidagi bog'liqlik va uzviylikni juda yaxshi sezgan. Uning bir qator esselari hamda maqolalari ushbu shoirlar ijodiga bag'ishlangan. "Philosophy of Shelley's Poetry", "Prometheus Unbound", "William Blake and the Imagination", "William Blake and His Illustrations to the Divine Comedy" kabi ishlar shular jumlasidandir.

Yeats romantizmni keng ma'noda tushunadi. U shoir uchun Dante va Spencer she'riyatida shakllangan, Milton asarlarida sayqallanib yuksak hodisa sifatida Yeatsning ijodiga kirib keladi. [4; 65]. Umuman olganda, Yeatsning romantizm haqidagi qarashlari XVIII asr oxirida tarixiy - badiiy davr sifatida boshlangan va XX asrgacha davom etib, zamonaviy badiiy tanqidda qabul qilingan umumiy tushunchalarga mos keladigan g'oyalari tizimidir[2].

Boshqacha qilib aytganda, XX asr boshidagi romantik davr Yeats uchun aniq yo'nalish, o'zining namoyondalari va tarixiy - madaniy bosqichlariga ega, lekin o'z navbatida so'nib borayotgan davr misolida edi. Shuningdek, Yeatsning o'zi ham shu davrga tegishli va shu davrdan chiqib kelayotgan vakil sifatida nomoyon bo'ldi.

Tadqiqot metodologiyasi. Neoromantizm taxminan 1890 yildan XX asr boshlarigacha davom etdi. Ushbu davr adabiyoti munozarani rag'batlantirishi bilan emas, balki sub'ektiv fikrlar bildirilishi bilan xarakterlanadi. Mualliflar shaxsiy, tasodifiy kayfiyatni yoki hissiy portlashlarni tasvirlaydi. Neoromantizm ruhida tushuntirish yoki isyon o'rni kayfiyatni ko'tarish va yanada erkin va zamonaviy shaklda yozish ustunlik qiladi. Bu yo'nalish barcha janrlarni qamrab olgan bo'lsada, asosan she'rlar va romanlarda yetakchilik qilar edi.

Yeats ijodida romantizmning yangi ko'rinishi haqida gapiradigan bo'lsak, Yeatsning tadqiqotchilardan hech biri uning she'riyatini neoromantik deb atamaydi. Fikrimizcha, bu holat ushbu atamaning inglizxon tadqiqotchilari an'alarida keng tarqalgan termin emasligi sababdir. Ammo neoromantizm atamasi Yeatsning she'riy uslubi va o'ziga xosligini aniqroq va yanada tushunarliroq qilib tavsiflash imkonini beradi. Shuningdek, Shelli va Bleyk kabi oldingi avlod namoyondalarining romantizmi kontekstidan farqli ravishda, Yeatsning yangilangan avtorlik uslubidagi romantizmini ochib berish imkonini beradi. Chunki Yeats romantizm yo'nalishini Irlandiya tuprog'iga aynan o'zining tili, uslubi va she'riy shakli orqali o'tkazdi.

Yeatsning romantizm yo'nalishidagi dastlabki she'riy to'plamlari ("The Rose", 1893, "The wind among the reeds", 1899)da Bleyk she'riyatining ta'siri kuchliroq. 1910-yillardan keyingi davr she'riyatida esa, muammolilik va zamonaviylik aniq ko'rini boshladi. Uning she'riyati eski romantik tushunchalarga xos - ishqi va xayoliy tildan voz kechib, bunday xususiyatlarga davmning kamchiligi sifatida qaray boshladi. Bizning fikrimizcha, Yeatsning aynan ana shunday romantizmni ratsionalizatsiyalashtirish, avvalgisini rad etish, muvaffaqiyatsiz bo'lib tuyilgan eski xususiyatlarini rad etishkabi fikrlari - uning neoromantik g'oyalari asosini tashkil etadi.

Tahlil va natijalar. "So'nggi romantik" avtonominatsiyasi va "romantik Irlandiya" obrazi

Yeats she'riyatida romantizm bilan bog'liq xususiyatlar haqida shoirning o'zi takidlab, "Cool Park and Ballyle" nomli she'rida o'zini "so'nggi romantik" ("last romantic") deb atagan. Ushbu iqtibosni tahlil qilib, A.N.Gorbunov shunday xulosaga

keladi: "She'r kontekstida "romantik" so'zi, ehtimol, idealist, olijanob, an'analarga sodiq bo'lib qolgan va go'zallikning yuksak qadriyatlariga ishonadigan san'atkor ma'nosini anglatadi. Xuddi shu she'rida shoir tasavvur va obrazlilik qudratini maqtab, romantizm san'ati bilan o'zining bog'liqligini aniq ko'rsatgan.[1; 98].

We were the last romantics - chose for theme

Traditional sanctity and loveliness;

Whatever's written in what poets name

The book of the people; whatever most can bless

The mind of man or elevate a rhyme;

Bizning fikrimizcha, "Cool Park and Ballyle" she'ridan olingan ushbu parchada nafaqat "romantik" so'zi va uning talqinlari, balki "so'nggi" (the last) degan so'z ham qiziq. Aftidan, ikkinchi epitet she'ning umumiy elegik kayfiyati bilan bog'liq: u shoirning homiysi, saraton kasalligidan o'layotgan Gregori xonim hayotining so'nggi oylarida yozilgan va Gregori xonimning "Cool" oilaviy mulkining xotiralar kitobiga muqaddima sifatida rejalashtirilgan. Ma'lumki, 1927 yilda Gregori xonim o'limigacha unda yashash huquqini saqlab qolgan holda mulkni davlatga sotishga majbur bo'lgan.

Yeats uchun Gregori xonim, uning yagona o'g'li va shoirning do'sti mayyor Robert Gregorilarning vakofi juda ayancli edi. Bu nafaqat moliyaviy qiyinchiliklar girdobiga tortilish, balki shoir va uning atrofidagi birodarlari tegishli bo'lgan protestantlik tabaqasining ham yakuni misol edi (protestant ascendancy). Shunday qilib, "biz oxirgi romantik edik" iborasi paydo bo'ladi va u Irlandiyaning buyuk "romantik" o'tmishi, so'natotgan hozirgi kuni va ehtimol mavjud bo'lmagan kelajagiga ishora edi.

Shunga o'xshash motivlar Yeatsning "September, 1913" she'rida ham kuzatiladi. Bunda hattoki ushbu fikrlar yanada aniq va oshkor shaklda ifodalangan:

Romantic Ireland's dead and gone,

It's with O'Leary in the grave.

She'ning har bandining oxirida takrorlanadigan ushbu qatorlardagi Irlandiya - shoirning orzuidagi ozod va mustaqil vatan. Bejizga uni Irlandiya respublikasini birodarligi a'zosi, mamlakat erkinligi kurashchisi Jon O'Liri siymosi bilan birga tasvirlamagan. J.O'Liri 1865 yilda yigirma yillik qamoq jazosiga hukm qilingan irlandiyalik vatanparvar edi (garchi u sudlanganidan keyin to'rt yil o'tib ozod qilingan bo'lsa-da, u Irlandiyaga kelishilgan yigirma yil o'tmaguncha qaytib kelmaslik sharti bilan surgun qilingan). Yeats O'Lirini o'ziga xos ustoz va otasi sifatida bilar edi.

Shu bilan birga yo'qotilgan Irlandiya - Yeats uchun ilk she'rlarida tasvirlangan parilar, ertaknamo jonzo'lar va qahramonlar yashaydigan g'aroyib ajoyibotlar o'lkasi timsoli. 1910 yillarga kelib XIX asr Irlandiyasi shoir uchun batamom ortda qolib, she'riyatda "qo'rqinchli go'zallik" ("terrible beauty") obrazini olib kirgan yangi asrga o'rmini bo'shatdi.

"Adam's curse" va "No second Troy" she'rlari kontekstida neoromantizm XX asrning boshida ro'y bergan Yeatsning she'riy uslubidagi o'zgarishlar shoirning zamondoshlari tomonidan ham qayd etilgan. T.S.Eliot "Adam's curse" she'ri haqida yozganda, "butun insoniyat o'zini anglaydigan aniq odamning ovozi yangradi" deb ta'kidlaydi.[8; 83]. Darhaqiqat, she'ning tili boshqacha

uslubiy soddalik, so'zlashuv nutqiga xos: she'ning deyarli barcha lug'at boyligi kundalik nutqdan o'zlashtirilganga o'xshaydi. Ko'p so'zlar Yeatsning she'riy lug'atida birinchi marta uchraydi: bular, masalan, "maybe" (ehtimol), "all kinds of weather" (har qanday ob-havo), "the noisy set of bankers, schoolmasters, clergyman" (bankirlar, maktab o'qituvchilari va ruhoniylarning shovqinli to'plami). Fonetik nuqtai nazardan ham she'r asosan bo'g'iz tovushlari bilan ifodalangan bo'lib (that beautiful, not talk), ular Yeats ilk she'riyatining lirik nafosati va ohangdorligiga xos emas.

Tasodifiy so'zlashuv nutqi she'ring ritmi bilan ham berilgan. Besh turoqli yamb vaznini aniq kuzatgandan ko'ra taxmin qilish ehtimoli ko'proq. Shuningdek, qofiya ham aniq emas (school / beautiful, fine thing / laboring, enough / love, poetry / maybe).

And there upon
That beautiful mild woman for whose sake
There's many a one shall find out all heartache
On finding that her voice is sweet and low
Replied, "To be bom woman is to know —
Although they do not talk of it at school —
That we must labour to be beautiful."
I said, "It's certain there is no fine thing
Since Adam's fall but needs much labouring.
There have been lovers who thought love should be
So much compounded of high courtesy
That they would sigh and quote with learned looks
precedents out of beautiful old books;
Yet now it seems an idle trade enough"

Bir tomondan she'ring noodatiy kvazi – sonnet janrida bo'lishi Dante, Petrarka, Shekspir davri buyuk lirikasini eslatadi. Boshqa jihatdan esa, bu Yeyts ijodining bundan oldingi davr she'riyatini xuddi shoirming Mod Gonga nisbatan bo'lgan tuyg'ulari misol o'tkinchi bir tuyg'u sifatida eskirganligini ko'rsatadi.

Yeyts ijodining uslub va shakl jihatidan o'zgargan romantizm yo'nalishidagi she'rlariga yana bir yorqin misol sifatida "No second Troy" she'rini olishimiz mumkin.

Why should I blame her that she filled my days
With misery, or that she would of late
Have taught to ignorant men most violent ways,
Or hurled the little streets upon the great,
Had they but courage equal to desire?
What could have made her peaceful with a mind
That nobleness made simple as a fire,
With beauty like a tightened bow, a kind
That is not natural in an age like this,
Being high and solitary and most stern?
Why, what could she have done, being what she is?
Was there another Troy for her to burn?

She'r qofiyalar tuzilishi va semantic tarkibi jihatidan Shekspir sonelarini eslatadi (tezis – antitezis - sintez). Lekin aynan shu ishda shoirming fikrlari boshqa ishlaridagilarga nisbatan ancha teran, ehtirosli romantik qarashlar boshqa bir jiddiy pog'onaga ko'tarilgan. Ma'humki, 1910 yildan boshlab shoir va Mod Gonn o'rtasidagi botiniy munosabatlar zotiniy ma'no anglata boshlaydi. Endilikda Mod Gonn – Beatrichi yoki Laura emas, Yeats uni ochiq - oydin Troya afsonasidagi Elenaga qiyoslaydi. Lekin faqat go'zalligi bilan mashhur va hech qanday jangu- jadallarda ishtirok etmaydigan Elena obrazidan farqli o'laroq, Mod ko'chalarni alg'ov – dalg'ov qiluvchi ("hurl streets") amazonka misol tasvirlangan.

Elen Vendler ta'kidlashicha, she'ring asosida to'rtta ritorik savol qo'yilgan. Birinchisi – Mod Gonning amallari (doings), ikkinchisi – uning borlig'i, dunyosi (being) haqida bo'lib uchinchi savolda amallari va borlig'i sintez qilinib, shoirda nega ular bir- biriga to'g'ri kelmaydi degan savol tug'iladi. To'rtinchi savolni esa, she'rni to'liq o'qib bo'lib, uning qatorlari orasidan o'zingiz ilg'ay olishingiz kerak. Elenaning go'zalligi Troyani tanazzulga yuzlatgani kabi Mod ham shoirmi halokatga yetakladimi? Ushbu savolning javobini she'ring nomlanishidan topa olamiz. Ya'ni Irlandiya Troya emas, Yeyts ham Paris emas. She'ring nomlanishidan shoirming ishqiy azoblardan qutulgani, bundan buyog'iga hech qanday makr, hiylalarga uchmasligi tushuniladi.

"No second Troy" she'ring tili "Adam's curse" she'riga nisbatan zamonaviy so'zlashuv tiliga ancha yaqin. Shoir o'zining oldingi she'rlaridagi romantik, xayoliy, ehtirosli uslubidan yiroqlashgan.

Muallifning 1937 yilgi "Aasarlarimga umumiy muqaddima" maqolasida "Men o'z uslubimdagi tilni topish uchun ko'pgina vaqt sarfladim; uning ustida ishlashni esa yigirma yillarcha avval boshlagandim. O'shanda (Vordsvort fikriga qaramay) men o'z uslubimga mos so'zlarni qidirish emas, balki qudratli va ehtirosli sintaksis yaratib, shu orqali iboralar va mazmun o'rtasidagi mutanosiblikka ehishtirish mumkinligini angladim. Vaholanki, ehtirosli mavzularni yoritishda ehtirosli sintaksis zarur va men o'sha an'anaviy, tilda o'rnatilgan iboralarni qo'llashga majbur bo'laman" [8].

"No second Troy" she'ri – ehtirosli sintaksisning (passionate syntax) ilk qo'llanilgan namunalaridan biri bo'lib, ingliz she'riyatida keng tarqalgan besh turoqli yamb vaznida yozilgan. Garchand she'r bir necha savollardan iborat bo'lsada, u yagona strofaga jamlangan, bir naafasda o'qiladigan juda ravon ijod mahsuli sifatida ma'lum.

Xulosa. Shunday qilib, Yeyts ijodining ilk davri romantizm xususiyatlariga to'laonli mos tushsa-da, keyinchalik bu elementlar zamon dinamikasi ta'sirida shakl va mazmun jihatidan turli o'zgarishlarga uchrab, neoromantik xususiyat kasb eta boshlagan. Shoir neoromantizmini o'rganish bir necha yo'nalishlarda olib borilgan bo'lib, ularning asosiy sifatlari sifatida quyidagilarni aytib o'tish joiz:

Yeyts she'riyatida romantizm va neoromantizm xususiyatlarining ko'rinishida XX asrda paydo bo'lgan yangi yo'nalishlar – modernizm va simvolizmning ta'siri va bu yo'nalishlarning o'zaro bog'liqliklari ko'rib chiqildi;

Yeyts neoromantizmini uning zamondoshlari bo'lmish E.Paund va T.S.Eliot kabi yosh ijodkorlarning antiromantik qarashlari bilan qiyoslagan tarzda o'rganildi;

XX ars adabiyotining dinamik, shiddatli jarayonlariga qaramay Yeytsning oldingi avlod an'alarini qayta ishlab yanfgi davr adabiyotiga olib kirishga uringani tadqiq etildi.

ADABIYOTLAR

1. Горбунов А.Н. Последний романтик: поэзия У.Б.Йейтса. — Москва: Прогресс, 2015. — 400 с.
2. Толмачёв В.М. Где нскать XX век? - Москва: Юрайт, 2014. — С. 16-72.
3. Bloom H. Yeats / H. Bloom. — Oxford: Oxford UP, 1970. — 500 p.
4. Bornstein G. Poetic Remakin: the Art of Browning, Yeats, and Pound / G. Bornstein. — State College (PA) : Pennsylvania State UP, 1988. — 164 p.
5. Gibson M. Yeats, Coleridge and the Romantic Sage / M. Gibson. — London: Macmillan, 2000. — 224 p.
6. Khan J. L. Perspective: Romantic, Victorian, and Modern Literature / J. L. Khan. — New Castle upon Tyne : Cambridge Scholars Publishing, 2015.
7. Kermode, F. (1957). Romantic Image. London: Routledge & Kegan Paul
8. O'Neill M. Poetic Education : Wordsworth, Yeats, Coleridge and Shelley/M. O'Neill // The Wordsworth Circle. — 2015. — Vol. 46. — Pp. 79—86.
9. Khamdamova, S. B. (2020). Peculiar features of William Butler Yeats' poetry. ISJ Theoretical & Applied Science, 04 (84), 348-351.
10. Vendler H. Our Secret Discipline. Yeats and Lyric Form / H. Vendler. — Cambridge (MA) : Harvard UP, 2007. — 428 p.
11. Djalilova, Z. B. (2020). Flora in Edmund Spenser's poetry. ISJ Theoretical & Applied Science, 04 (84), 371-375.